

Những phút cuối cùng của Thiếu tướng Phạm Xuân Ẩn

Đạo diễn **LÊ PHONG LAN**

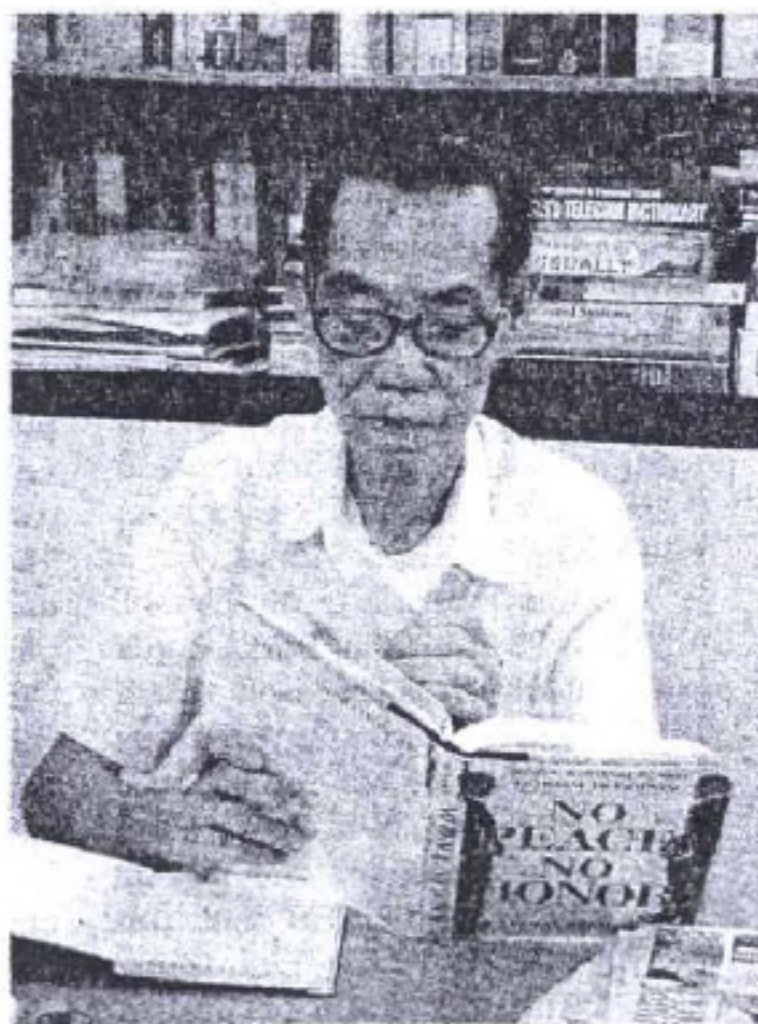
Bà ngồi đọc cho ông nghe những bức thư của bạn bè khắp nơi trên thế giới gửi về thăm ông khi nghe tin ông ốm nặng. Hôm nay bà đọc đến bức thư của người bạn Mỹ, mà thuở ông còn học ở trường báo chí ở quận Cam - California, ông đã ở trong nhà và họ coi ông là người trong gia đình.

Bà đọc bằng một thứ tiếng Anh nghe cứng cáp của người đứng tuổi dù xưa kia bà rất giỏi tiếng Anh và có khi ông còn giải thích cho bà những từ khó mà bà không hiểu. Bây giờ dù đã già nhưng phát âm rất chuẩn, mỗi từ tiếng Anh phát ra chắc chắn. Bà đọc tới đâu nước mắt chảy quanh tới đó. Thỉnh thoảng bà dừng lại và ghé sát tai ông hỏi nhỏ: Anh có nghe được không? Ông khẽ gật đầu, nước từ trong khóe mắt đục nhờ của ông lại chảy ra. Tất cả y tá, bác sĩ, hộ lý đều đứng nhìn. Thỉnh thoảng có người lên lau nước mắt. Họ nói với nhau hãy yên lặng để bà đọc cho ông nghe...

Lúc ông nhắm mắt lại, những dây nhợ chàng chịt trên người ông nổi với nhiều máy móc phát ra âm thanh nghe rột rột. Bà vội đứng dậy đi ra ngoài, nhường chỗ cho các bác sĩ. Công việc của họ là thông phổi để ông dễ thở hơn một chút, nhưng rồi ông lại chuyển vào giai đoạn lúc tỉnh lúc mê, ông gọi bà thều thào mê sảng: "Em ơi chúng đang tra tấn anh, chúng bỏ đá vào miệng anh, mệnh chung của anh sắp đến rồi, em và các con đừng xa anh nhé...". Bà nắm chặt tay ông. Các bác sĩ yêu cầu bà đi ra ngoài. Các con của bà đứng nhìn ông qua ô cửa kính. Họ đều khóc và cố gắng như muốn chia sẻ đau đớn thể xác cùng ông. Bà quay sang nói với tôi - vẫn đứng đây từ này giờ bất động: Ông ấy khổ suốt cả một giai đoạn dài căng thẳng. Bây giờ đã đau thể xác thể này mà tâm hồn cũng không được thanh thản. Bao nhiêu dòn nén chỗ góc

ra. Bà bật khóc, tôi nắm chặt tay bà. Các bác sĩ bảo chuẩn bị chọc phổi để hút dịch ra, cả phòng cấp cứu hồi sức của Bệnh viện Quán y 175 được huy động. Tôi dìu bà ra hành lang ngồi, đúng lúc đó bác sĩ Sơn và bác sĩ Việt trưởng, phó khoa đều lao vào. Tôi đứng dậy hỏi nhanh bác sĩ: Tình trạng ông Ẩn thế nào? Bác sĩ Sơn khoát tay ra hiệu và nói nhanh: Xấu lắm không tiên liệu trước được gì đâu. Tôi ngồi xuống bên bà và không biết phải nói gì để an ủi, bà bảo tôi: "Cháu muốn quay phim hả? Thì chuẩn bị đi mai có các chuyên gia của thành phố xuống hội chẩn cho chú đấy".

Bà biết tôi đang làm bộ phim tài liệu 10 tập về ông và những đồng đội của ông, nhưng trong suốt một thời gian dài tình trạng sức khỏe của ông luôn trong điều kiện rất xấu và phải thở bằng oxy. Lúc hơi khỏe là ông lại tiếp khách - khách khứa ra vào nhà ông liên tục, người từ Mỹ về sau bao năm tìm gặp ông, bạn bè đồng đội nghe ông bệnh tật đến thăm và cả những người khách nước ngoài đã hẹn giờ trước từ rất lâu qua e-mail từ bên Mỹ, Pháp... Vậy nên nhiều khi tôi luôn là người thiệt thòi. Có hôm dù hẹn trước nhưng khi bầu đoàn thể từ máy móc kéo nhau đến thì ông rất mệt và đang thở oxy nên lại dúi dúi nhau về, vì vậy nhiều lúc khỏe lại đôi chút, ông hình như hối hận vì không quan tâm đến tôi nên điện thoại cho tôi bảo đến ngay ông giải thích cho một sự kiện gì đó coi chừng không hiểu rõ nói người ta cười cho... Tôi nói với ông rằng bọn trẻ chúng tôi dù cố gắng cách nào, nghe xong tẩu hỏa nhập

Thiếu tướng Phạm Xuân Ẩn.

còn trật lất mà, ông không đồng ý cho tụi tôi làm phim về ông - ông nói các nước tiên tiến làm mấy đề tài này còn rất khó hướng gì ở nước mình còn khó hơn rất nhiều, không phải đơn giản đâu.

Càng ngày tôi càng rất lo âu vì sức khỏe ông tệ đi mà thời gian cho phép làm phim cũng không còn nhiều. Thói quen làm phim truyền thống của ta là không làm từ lúc nhân vật còn khỏe mà làm xong phim thì nhân vật cũng ra đi luôn. Trong suốt 2 năm trời, mặc dù khẩn trương cố gắng tới mức nào, 1 năm quay tư liệu và 1 năm chính thức quay các tập, tôi cũng không thể làm được, bởi hầu hết các nhân vật liên quan đến bộ phim đều tuổi đã lớn hoặc đang nằm bệnh viện. Có đến trên dưới 10 lần chúng tôi đến điểm quay nhưng rồi lại vác máy về vì nhiều lý do. Bệnh của ông là liệt tế bào phổi do thời trẻ hút thuốc quá nhiều. Có lần trò chuyện, ông nói với tôi, nghe nói thằng Mỹ nó mới

thử, chết mình chịu mà nói vậy chứ biết bao giờ tới được Việt Nam. Bác sĩ Nguyễn Hồng Sơn, Chủ nhiệm Khoa hồi sức cấp cứu nói với tôi: Chú Ẩn nhập viện cho đến hôm nay là gần 50 ngày. Những ngày đầu vào viện, chú rất bản lĩnh và kiên cường chống đỡ lại bệnh tật. Chú bảo làm cho tôi dễ thở một chút rồi cho tôi về nhà. Bác sĩ Sơn bảo: Chú vào đây nhiều lần nhưng lần này là lần thứ hai nặng nhất. Các y tá và bác sĩ trong bệnh viện rất quý chú bởi tính chú rất hài hước và đặc biệt là rất tình cảm. Có lần, chú tâm sự tôi có rất nhiều bạn bè ở Mỹ. Tôi sẽ tìm kiếm cơ hội để giúp đỡ bệnh viện vì chú thấy trang thiết bị của bệnh viện quá cũ kỹ. Mong ước của bác sĩ Sơn là đến một ngày nào đó được cùng ông Ẩn trở lại quán cà phê Givral - trung tâm báo chí thời trước, để cùng ông uống một ly cà phê đậm đặc và nói chuyện phiếm theo đúng kiểu của những tay báo chí thời trước. Còn bác sĩ Việt thì nói với tôi: Anh em bác sĩ ở đây có khổ một tí cũng có sao đâu. Chẳng lẽ chú làm được bao nhiêu việc cho đất nước còn mình chỉ mới vất vả một tí thế này mà đã than khổ rồi sao... Rất nhiều chuyên gia hàng đầu về bệnh phổi đã được mời đến để hội chẩn và tìm phương pháp điều trị cho ông. Họ giải thích về bệnh tình của ông với vợ ông, bà Thu Nhân, và chia sẻ với gia đình ông giờ phút nguy nan này.

11 giờ 20 phút sáng qua (ngày 20-9-2006) ông trút hơi thở cuối cùng. Gia đình, người thân và đồng đội đã có mặt ở bên ông cũng như họ đã từng chia sẻ cùng ông những năm tháng gian lao khốc liệt của cuộc chiến tranh và những ngày gian khổ xây dựng đất nước hôm nay.

Riêng tôi khi thực hiện bộ phim tài liệu về ông, đi qua rất nhiều những vùng miền của Tổ quốc - nơi lịch sử ghi dấu chiến công trên những địa danh, tôi thêm thấm hiểu giá trị của những cống hiến mà ông đã âm thầm đóng góp trong suốt 25 năm qua hai cuộc chiến tranh giữ nước vĩ đại của dân tộc mà không phải tất cả chúng ta ai cũng hiểu được. Nhà tình báo chiến lược - Anh hùng lực lượng vũ trang Phạm Xuân Ẩn cũng như nhiều vị anh hùng tình báo khác, Tổ quốc ghi công họ, nhân dân Việt Nam biết ơn họ, nhưng tên